

Overwintering in een Gronings stadsappartement

Bijna nooit meer keerden wij terug van foute damesvakanties op dito latten. We zeiden dat nu we ons bijna nooit meer in deze sneeuwvolle kitsch ophielden, we deze hobbel rustig konden nemen: zwarte piste.

Knellschuh, willst du mich heiraten?

Lazen we vanuit ons skiliftstoeltje op de betonnen sokkel van de langs glijdende pilaar. Mijn praatgrage vriendin glimlachte ontroerd: wij de ranken slanken begerlijken, bijna nooit meer plaagden ons angsten, smetvrees en

verkeerde mannen. Bijna nooit meer zag je ons puur en liefdevol de verleidelijkste fouten maken. Fouten, het zijn de steigers die de verbeeldingskracht stimuleren, zet ze op een voetstuk.

Knellschuh willst du mich heiraten?

Keer op keer op keer waren daar die onhandigste aller letters. Let wel bijna nooit meer waren wij met minnaars dat wil zeggen bijna nooit meer zag je ons nog appels aandrigen. Laat staan een granaatappel.

Gewone seks was ons genoeg.

Bijna nooit meer zag je ons het hazenpad kiezen. Vooral bij ongrijpbare of verbijsterende kwesties gingen we graag meta: denken over denken praten over praten. Zo beteugelden we ons wensdenken.

Knellschuh willst du mir dein Jawort geben?

's Avonds zeiden we tegen elkaar dat we kenners van onze fouten waren geworden. Het maakte mijn vriendin onrustig, in haar stem bespeurde ik wrevel. Kijk, zei ze, de dingen zelf: ski, spar, fout, minnaar, seks, we hebben ze uit-

gespeld, opgelost. Maar hoe hunker je en hoe hou je de herinnering aan het hunkeren vast? Hoe hou je gewicht op de wegvluchtende dalski? Ik dacht aan de man met zijn lichaam achter het mijne, mijn ski's

tussen zijn ski's, armen om mijn middel, adem, zijn tanden, en dan was daar die perfecte *Schneepflug*. Later voerden we met onze aangescherpte zintuigen de lastigste verkenningen uit, hij leerde mij alles over afgronden inkijken.

Ik herinner me zo goed de sierlijke parallelbogen waarmee hij afdaalde onverwijd de zwartste piste nam. Tot die dagenraad en hij niet meer op mij wachtte. Mijn lichaam herinnert zich alles, al die middagen

onze kraakheldere sporen in de sneeuw, de klare hemel en als een zucht

van opluchting de snik waarmee ik de volgende ochtend ontwaakte, mijn handen
voor mijn mond geslagen, mijn mond die *Knellschuh, Knellschuh, Knellschuh* deed.

Jane Leusink

Interview

JANE LEUSINK

HET IS BELANRIJK OM FOUTEN TE MAKEN

door Ronald Ohlsen

Jane Leusink (1949) is schrijfster en dichteres. In 2003 ontving ze de C. Buddingh'-prijs voor haar dichtbundel Mos en gladde paadjes. Op 2 oktober dit jaar verscheen haar vijfde bundel Een grazende streep in de lucht waarvoor ze maar liefst vijf sterren kreeg in het Dagblad van het noorden. Leusink is tevens docent aan de Schrijversvakschool Groningen en poëzierecensent voor het literaire weblog Tzum. In 1995 verscheen Koken op het Hogeland dat werd uitgekozen als een van de 'Best Verzorgde Boeken' van dat jaar.

Met opmerkingen [JL1]: Noorden?

Met opmerkingen [JL2]: 1999

Hoe komen je gedichten tot stand?

Niet doordat ik me voorneem ergens over te gaan schrijven, maar doordat ik iets bedenk of hoor of lees wat mij raakt. Een zin of een regel moet mij raken. En dan denk ik: hier ga ik iets over schrijven. Het begint dus met taal. 'Overwintering in een Gronings stadsappartement' ontstond bijvoorbeeld naar aanleiding van twee dichtregels van de Amerikaanse dichter Robert Hass. Ik krijg elke dag een gedicht toegemailed van de Poetry Foundation, the poem of the day, en daar zat ook het gedicht van Hass bij. De regels zijn: 'All the new thinking is about loss. In this it resembles all the old thinking.' Het heeft ermee te maken dat Hass zulke mooie denkexercities uitvoert in zijn gedichten die zo heel vloeiend

Met opmerkingen [JL3]: poem

lopen. Ik wilde eigenlijk ook zoiets maken. Ik wilde ook een diepe gedachte uitwerken op zo'n manier dat je erdoor geraakt zou worden.

Wat is volgens jou een goed gedicht?

Ik vind zeggingskracht een van de belangrijkste dingen van de poëzie. Ik ben een dichter die het publiek wil ontroeren. Ik schrijf heel anders dan bijvoorbeeld Eva Gerlach, hoewel ik wel een enorm bewonderaar van haar ben, maar zij schrijft zo zakelijk en zo hard. Bij haar word ik altijd geraakt door de volslagen originaliteit van de hersenspinsels die ze opschrijft. Verbeeldingskracht vind ik ook belangrijk. Het gedicht moet mensen wel aan het verbeelden zetten. Met verbeelden bedoel ik dat je een beetje van elastiek wordt in je hoofd, dat je een heleboel beelden aankunt, verschillende beelden, dat je er niet door in de war raakt, maar dat je zelf op een verbeeldingskrachtige manier kunt nadenken over je eigen leven. Een gedicht schrijven betekent voor mij dan ook dingen uitzoeken. In 'Overwintering in een Gronings stadsappartement' werk ik een gedachte uit die me is toegevallen toen ik werk van de grote filosoof Daniel Dennett las. Daarin geeft hij aan hoe belangrijk het is om fouten te maken. Je gaat blunderend door het leven tot je het leven als het ware hebt opgelost. Om dat te kunnen doen, heb je verbeeldingskracht nodig.

Met opmerkingen [JL4]: + ook

Met opmerkingen [JL5]: In poëzie wil je juist het leven weergeven. Om dat ...

Kun je zeggen dat jouw gedichten ergens over gaan?

Ik denk dat iemand anders dat beter kan vaststellen. Ik vind het ontzettend moeilijk om te zeggen waar mijn gedichten over gaan. Als iemand me het toch vraagt, zeg ik: geboorte, dood, leven, rouw. De grote thema's. Die kun je er altijd uithalen. Maar die kun je ook altijd uit goede

gedichten van anderen halen. Als ik probeer om in één woord te zeggen waar ik over schrijf dan kom ik steeds uit bij abstracties.

De taal schept werkelijkheid, dat is bij mij wel altijd een eminent gegeven. Misschien gaan mijn gedichten vooral daar over. Ieder gedicht is een stukje werkelijkheid uit taal gemaakt.

‘Overwintering in een Gronings stadsappartement’ is een gedicht over nostalgie. Wat heb je met dat thema?

Het kooien van ervaringen met woorden op zo’n manier dat ze helemaal oplossen in de gedachten. Het is inderdaad een gedicht óver nostalgie, over heimwee naar een zekere toestand. Ik probeer onder het platwalsende van die categorisering uit te komen en dat lukt mij hier. Dit gedicht is eigenlijk een vervolg op het eerste gedicht uit mijn nieuwe bundel. Er staan herinneringen in. Ik probeer die op zo’n manier op te schrijven dat ze weer helemaal actueel in mij zitten.

Weet je nog wanneer je begon met het schrijven van gedichten?

Ik ben zelf een beetje gaan schrijven toen ik een jaar of achttien, negentien was en ik de vijftigers had ontdekt. Maar ik nam dat niet serieus. Het idee dat ik als gewone sterveling literatuur zou kunnen maken kwam niet in me op. Daarna had ik het jarenlang veel te druk met het gezin, het verbouwen van het huis, het werk. Toen kwam er van schrijven niets terecht. Ik ben in de jaren tachtig gedichtachtige oprispingen gaan schrijven over de heftige gebeurtenissen die mij overkwamen. In de jaren negentig was ik in Suriname. Ik zat daar op een gegeven moment in een auto en hoorde op de autoradio de zin: ‘Het is rustig hier op het eiland.’ Daar heb ik toen een gedicht van gemaakt en

dat is het eerste gedicht geworden waarvan ik dacht: dit is een echt gedicht. Dat staat ook in mijn eerste bundel.

Welke dichters hebben jou beïnvloed?

Ik ben opgegroeid met de Tachtigers. Op de middelbare school ontdekte ik de literatuur en ik had een docent die dol was op de Tachtigers: Gorter, Leopold, Boutens: ‘Hoe over 't brandend blind bazalt vind ik de weg naar Lethe? O alles te vergeten eer de avond valt!’ Ik kende die gedichten uit m’n hoofd. En nu zijn het ook andere dichters natuurlijk. Robert Hass heeft me met zijn twee regels en met de vorm van zijn gedichten geïnspireerd tot dit gedicht. Het zijn grote lappen tekst met weelderig uitgesponnen ideeën. Verder ben ik altijd een groot bewonderaar van Kouwenaar geweest. Eva Gerlach noemde ik ook al. Ik heb overigens nooit dichters nagedaan. Ik heb me er alleen door laten inspireren.

Met opmerkingen [JL6]: daarnaast Leopold, Boutens:

Met opmerkingen [JL7]: mag deze regel weg? En dan: Ik heb me erdoor laten inspireren.

Waarom moeten mensen meer gedichten lezen?

Mensen moeten meer gedichten lezen omdat die de verbeeldingskracht stimuleren en met die verbeeldingskracht kunnen mensen leren hoe ze met hun fouten moeten omgaan.

Met opmerkingen [JL8]: Het leven en dus ook met hun fouten moeten ...

Hoe zie jij de toekomst van de poëzie?

Poëzie zal er altijd zijn. Er zal altijd een groep mensen blijven die zo poëtisch ingesteld zijn dat ze blijven schrijven. Het is een heel natuurlijke eigenschap van mensen dat ze in staat zijn om op een schilderachtige, poëtische, verbeeldingskrachtige manier te denken over wat ze meemaken.

Foto:

